

Cold War (2018)

(Elokuvauutiset 11.06.2019)

ZIMNA WOJNA

Puola, Iso-Britannia, Ranska 2018

Ohjaus: Pawel Pawlikowski

Käsikirjoitus: Pawel Pawlikowski, Janusz Glowacki, Piotr Borkowski

Tuotanto: Tanya Seghatchian, Ewa Puszczyńska

Pääosissa: Joanna Kulig, Tomasz Kot

1 tunti 29 minuuttia

Pawel Pawlikowskin *Cold War* jatkaa samalla linjalla kuin *Ida* (2015): se on mustavalkoinen, academy-kuvasuhteella kuvattu ja esitettävä elokuva Puolan lähihistoriasta. *Ida* kuvasi 1960-luvun alun nuorta naista, joka jäi lapsena orvoksi ja kasvoi luostarissa, löytäen sitten tiensä vanhempiensa kohtalon äärelle. *Cold War* sijoittuu 1950-luvulle ja kertoo räiskyvän taiteilijapariskunnan kautta elämästä sosialistisessa maassa.

Päähenkilöt – ja ainoat tärkeät henkilöt – ovat Zula (**Joanna Kulig**) ja Wiktor (**Tomasz Kot**). Wiktor on taitava pianisti ja Zula laulaja. Alkaa romanssi, joka kantaa yli vuosikymmenen ja kestää pettämiset, erot, avioliitot ja vakavammatkin tragediat.

Itse asiassa koko elokuva on tragedia, vaikka se on kaikkea muuta kuin raskasta katsottavaa. Pawlikowski tyyliittelee ja yhdistelee varsinkin 1960-luvun eurooppalaisten elokuvaklassikoiden kerrontatyyliä – välillä ollaan **Godardin** ranskalaisen uuden aallon spontaaniudessa **Bill Haleyn** lähtiessä soimaan kapakassa, toisinaan taas bergmanilaisissa ja tarkovskilaisissa tunnelmissa ja kuvissa. Lopputulos on puhdasta elokuvaa, varsinkin elokuvan pelolle sijoittuvat jaksot, jotka myöskin yhdistävät *Cold Warin* *Idaan*.

(Niina Oisalo/film-o-holic.com 26.10.2018):

Riipaiseva melodraama

Mustavalkoisen elokuvan avaavat kuvat antavat jo vihiä siitä, mitä katsoja voi odottaa: vatsanpohjaa vihlova, verevää laulua ja visuaalista tarinankerrontaa, joka viiltää syvältä.

Wiktor (**Tomasz Kot**) ja hänen kollegansa Irena (Agata Kulesza) kiertävät sodanjälkeisen Puolan maaseutua, kommunistihallinnon edustajan Kaczmarekin (Borys Szyc) valvonnassa, taltioiden kansan syvien rivien ominta musiikkia. He etsivät samalla ehdokkaita suunnitteilla olevaan kansanmusiikkikouluun, joka tekisi kiertueita ympäri Eurooppaa esitellen puolalaista kansanmusiikkia.

Dokumentaariset avauskohtaukset näyttävät ihmisten köyhyyden, mutaiset tiet ja sodan raatelemat kasvot. Matkalla vierailaan myös sodassa tuhoutuneen kirkon raunioilla. Kuolema on läsnä, nämä ovat eräänlaisen maailmanlopun kuvia.

Jos ohjaaja **Paweł Pawlikowski** edellinen elokuva [Ida](#) (2013) nosti hänet viimeistään kansainväliseen tietoisuuteen, **Cold War** epäilemättä vakiinnuttaa hänen paikkansa yhtenä aikamme kiinnostavimmista elokuvantekijöistä. Pawlikowski on myös käsikirjoittanut elokuvan, joka perustuu löyhästi hänen vanhempensa elämään. Rakkaustarinan taustalla näytetään minimalistisin elein toisen maailmansodan jälkeisen Puolan luisu itäblokin maaksi, jota vallitsevat pelko, vainoharhaisuus ja mielivalta.

Pääosissa loistavat karismaattinen, upeääninen Zula (**Joanna Kulig**), joka pääsee oppilaaksi musiikkikouluun, ja hänen laulunopettajansa, melankolinen Wiktor. Opettaja ja oppilas rakastuvat, ja tuo rakkaus viehdän traagiseen loppuunsa asti kylmän sodan ajan Euroopan kaupungeissa. Puolan lisäksi elokuvan tapahtumapaikkoina ovat Itä-Berliini, Pariisi ja Jugoslavia ja aikajänteenä 15 vuotta.

Tarinan keskeisin tapahtumapaikka on kuitenkin musiikki. Kaikki Wiktorin ja Zulan rakkaustarinan keskeiset käännteet kuuluvat ja tapahtuvat musiikin kautta, etenkin Zulan laulussa ja Wiktorin pianonsoitossa. Niin kuin musiikissa on tempo, joka etenee vääjäämättömästi, elokuva kuljettaa Zula ja Wiktorin maasta toiseen, välillä toiveikkaina ja rohkeina, välillä pelokkaina ja epätoivoisina. Melodraaman mittasuhteet saava rakkaus ei ole onnellista, mutta se on kuin luonnonvoima, jonka edessä kumpikin on voimaton. Hiljaisuudet puhuvat.

Ilon pilkahdukset vaihtuvat pian murheeseen, rakkaudelle ei ole sijaa politbyroon puristuksissa. Ihmiset ovat kahlehdittuja rooleihinsa, vapauden ja onnen hetket kiitävät nopeasti ohi. Vangittuna olemisen teemaa korostaa myös elokuvan kuvasuhde 1.37:1 (tavallista hieman kapeampi kuva, käytännössä 4:3), jossa keskiöön asettuvat ihmiset omilla laatikoissaan. Pääkuvaaja Łukasz Żalin jälki tukee elokuvan klaustrofobista tunneskaalaa täydellisesti ja on samaan aikaan silmiä hivelevän kaunist.

Elokuvan suhtautuminen kommunistisen puolueen pakkopaitaan osoitetaan lyhyillä, mutta merkityksiä täynnä olevilla kohtauksilla ja yksityiskohdilla. Elokuvan alkupuolella työmies nousee musiikkikoulun edustalla tikapuille kiinnittämään "Tervetuloa huomina" -banneria, mutta tippuu portailta ikävän näköisesti ja julisteen häntä jää roikkumaan veltona, kuin vastalauseena sen sanomalle.

Kun kommunistisen puolueen edustajat haluavat lisätä musiikkikoulun ohjelmistoon lauluja maareformista, hyvistä johtajista ja rauhasta, Irena huomauttaa, että tämä olisi valheellista, sillä "kansa ei laula maareformista". Kaczmarekin vastaus tähän on: "Kansa kyllä haluaa laulaa maareformista, mutta se ehkä kaipaa hieman opastusta tehtävään". Hetken kuluttua koulun oppilaat laulavat lavalla "kauniista, ihanasta Stalinista", ja valtava suuren johtajan" kuva nostetaan heidän taakseen. Kansanmusiikki valjastetaan kommunismin aatteen palvelukseen ja laulut rakkaudesta, köyhyydestä ja viinanjuonnista jäävät taka-alalle.

Elokuvan musiikillista teemaa noudatellen Pariisin vapautta kuvaa ennen kaikkea jazz, jota Wiktor ryhtyy soittamaan pienillä klubeilla. Myös Zula laulaa lännessä eri tavalla kuin kotona, hänen tulkintansa ovat pehmeämpiä, haavoittuvampia ja aistikkaampia, mutta melankolia pysyy taustalla.

Cold War nautitsee katsojan penkkiin. Episodien rytmitys pitää otteessaan, kuvat ovat uskomattoman kauniita ja Kuligin sekä Kotin esitykset vangitsevia.

